

ZEKE GYULA

ÖRÜLTEM AZ ÖRÜLŐKKEL

Ném véletlenül választottam írásom címéül Pál apostolnak a rómaiakhoz írott leveléből e szavakat – kis módosítással magamra vonatkoztatva. A bibliai szöveg, Károli Gáspár fordításában, így hangzik: *Örüljetek az örülőkkel, és sírjatok a sírókkal.* Ez utóbbi bölcs tanácsot majd akkor részletezem, ha legszeretettebb sportágamról, a fociról (pontosabban: a mai magyar futballról) mondom el igen szomorú véleményemet. De most a júliusi „vizes napok” felemelően szép eseményeire emlékszem vissza, a pazar nyitóünnepségre, a kitűnően szervezett versenyek magyarokból és külföldiekből verbuválódott lelkes közönségére. Az én „bérletem” (idős korom és sokféle ízületi bántalmam miatt) csak a tévé előtti fotelemben szól, de ott is magával ragadott a nézők lelkesedése, a magyar közönség kulturált viselkedése, amikor a várt aranyak helyett szerzett ezüstérmeket is őszinte elismeréssel ünnepelték. A két aranyérem melletti öt ezüst bármelyikéből lehetett volna arany is, de az ezekkel elért kilencedik hely az éremtáblázaton büszkeséggel tölthet el minden sportszerető magyar embert. Különösen értékes ez a kilencedik hely, ha figyelembe vesszük, hogy az első tízből csak hat ország európai, s ebben a hatban egy állam sincs, amelyik szomszédos lenne hazánkkal.

Még jobb érzés tölthet el bennünket, ha az olimpiai helyezéseinket idézzük fel. Az 1896 óta megtartott tíz olimpiás után, az 1936-os berlini játékokkal bezárólag szintén a miénk a kilencedik hely, s ebből a sorból a kisebb lélekszámú európai országok közül csak Svédország, Finnország és Norvégia előz meg bennünket, s itt sincs az első tíz között egyetlen akkori szomszédunk sem! Csak az 1924-es párizsi olimpián csúsztuk le a tizenharmadik helyre, a többi játékokon – amelyeken részt vettünk – mindig az első tíz között voltunk, s ebből a háború előtt a legértékesebb (tíz aranyéremmel) az 1936-os berlini harmadik helyezésünk. Még olvasni sem tudtam, de jól emlékszem egy olyan hírlapi fényképre, amelyen ifjú Horthy Miklós (a kormányzó kisebbik fia) segíti ki a vízből a százméteres gyorsúszás győztesét, Csik Ferencet. Az meg va-

lóságos emlékem, hogy a falumban vendégeskedett az ökölvívás egyik aranyérmese, Harangi Imre.

Arról a szomorú tényről, hogy 1940-ben és 1944-ben miért maradtak el az olimpiai játékok, jelen írásomban nem kívánok sokat szólni. Hogy a nemes vetélkedők helyett hány millió ember (köztük sok ezer fiatal sportoló) vesztette életét a második világháború éveiben, pontosan senki sem tudná megmondani. Az az egyre fogyatkozó réteg, akik 1945 előtt születtünk és átéltük a háború borzalmas esztendeit – nem szívesen beszélünk ezekről az időkről. Hosszú életünk igazi értékét éppen az adja, hogy túléljük. A háborút követő 1948-as londoni és az 1952-es helsinki olimpiák minden eddigi eredményt felülmúló aranyérmei talán azért csillognak fényesebben, mert az akkori legkiválóbb sportolóinknak éppen ez a „túlélés” adott erőt nagyszerű teljesítményeikhez. (Tudom, hogy folyóiratunkban a reklám minden formája tilos, ezért nem nevezem meg azt az ásványvízes palackot, amelyen a nekem – és remélem, számos honfitársamnak – nagyon tetsző feliratot olvastam: „Büszkéek vagyunk a magyarok 168 olimpiai aranyérmére!”)

Úgy vélem, abban is nagyon sokan egyetértünk, hogy az eddigi olimpiai szereplésünk feljogosított bennünket a 2024-ben sorra kerülő játékok helyszínének pályázatára. Kormányzatunk – az Országgyűlés által támogatva – be is jelentette rendezési szándékunkat. Ekkor egy váratlan „momentum” jött közbe, mert egy mostanában szerveződött ifjúsági csoportosulás aláírásgyűjtést kezdeményezett a pályázatunk visszavonására. Bár a kormányzat és a közvélemény meglepődött az ötlet hallatán, szerintem bölcsen, visszavontuk a pályázatot. Milyen esélyünk lehetett volna a rendezés elnyerésére, amikor kiderül, hogy nem ért egyet vele nemzetünk teljes közössége?

Nem szeretem a „Mi lett volna, ha...” kezdetű kérdéseket, de sokakban és természetesen bennem is felmerült a gondolat, hogy mennyivel esélyesebbekké válhattunk volna, ha az egész világ sportközvéleményének csodálatát és elismerését kiváltó vizes világbajnokság után kerül sor az

Az Aranycsapat. Első sor: Lantos Mihály, Puskás Ferenc, Grosics Gyula. Hátsó sor: Lóránt Gyula, Buzánszky Jenő, Hidegkúti Nándor, Kocsis Sándor, Zakariás József, Czibor Zoltán, Bozsik József, Budai II. László

újabb olimpiai pályázat kiírására. Nem így történt. Bele kell törődnünk, hogy a belátható jövőben nem lesznek olimpiai játékok Magyarországon! Akiknek sikerült ezt a szép szándékot gyengíteni, gondolom, sokkal kevesebben vannak, mint azok, akik szeretnénk volna, hogy legyen egyszer közép-európai rendezésű olimpia is.

Az általam megélt olimpiák közül akkor voltam a legboldogabb, amikor a számomra legkedvesebb sportágban, a fociban 1952-ben elsőkké lettünk. Az ötvenes évek első felében nekünk, akik végigéltük azt a korszakot, nem tartozik a legszebb emlékeink közé. Az akkori egyetemistáknak minden nyáron egy hónapot kellett katonáskodni. Azon a nyáron a Békés megyei Vésztő melletti erdőben sátoroztunk, amikor (nem lévén még tévéadás hazánkban) a rádióból izgultuk végig a ma is élő kiváló szpiker, Szepesi György közvetítésével a Jugoszlávia–Magyarország döntőt. Amikor Czibor Zoli, akit „Rongylábúnak” becéztünk, berúgta a győzelmet jelentő második gólt, olyan örömmámorba estünk, hogy üvöltve-éljenezve még a rendkívüli közutálatnak örvendő politikai tisztünket is ölelgettük.

Írásomban most érkeztem el ahhoz a ponthoz, hogy elmondjam olvasóimnak, miért tűztem tollhegyre a Trianoni Szemle hagyományos témái közül kissé kilógó sportéletünket. Mint az újkori olimpiákon elért eddigi eredményeink tanúsítják, nálunk a sport közügy, a társadalom nagyobb része érdeklődéssel kíséri valamennyi sportágban zajló szereplésünket, s őszintén örül a sikereinknek.

A számos sportágban felmutatott eredményeink közül a legnagyobb érdeklődést a labdarúgás váltotta ki a magyar emberekből. Nem véletlenül idéztem fel az 1952-es olimpiai bajnokságot, mert egyik fontos állomása volt annak a csodálatos útnak, melyen a magyar válogatottat „Aranycsapatként” kezdték emlegetni világszerte. Ez a diadal-

menet a következő évben folytatódott a Wembley-beli 6:3-mal, s tetéződött a Népstadionban 1954 májusában az addig világegyetemnek tartott angolok 7:1-es legyőzésével. E csodálatos úton az 1954-es évben nem értünk fel a mindenki által nekünk jószolt csúcsra. Történelmi hasonlattal élve, a dicső Nándorfehérvárt a szomorú Mohács követte. Ahogy visszaemlékszem a vereség döbbenetes hatására, úgy vélem, nem túlzom el akkori tapasztalataimat, ha kijelentem, hogy már akkor majdnem megtörtént az a hatalmas társadalmi robbanás, ami két év múltán be is következett. S ami nálunk szinte nemzeti tragédiát okozott, az a váratlan győzelmet elért németek számára a háborús vereség utáni első fénysugarat jelentette. Több mint fél évszázad elteltével megállapíthatjuk, hogy a magyar labdarúgás soha nem tudott visszakapaszkodni arra a csúcsra, melyet az ötvenes évek első felében egyszer meghódított magának.

E szomorú jelenség okainak feltárása és a régi dicsőséghez vezető út kijelölése valóban nem a Trianoni Szemle lapjaira tartozik. De épp a trianoni szétszabdalásunk következtében történt egy olyan esemény, ami némi gyógyír volt a magyar labdarúgás életében a szurkolók számára, s különösen nekünk, akik már élünk a negyvenes évek első felében.

Történelmet ismerő emberek jól emlékezünk az 1940-es második bécsi döntésre, melynek során visszacsatolták Magyarországhoz Észak-Erdélyt és a Székelyföldet. E terület két legjelentősebb városa Kolozsvár és Nagyvárad volt. Akkoriban sokkal több magyar élt ott, mint mostanában, és nem léteztek még a Beneš-dekrétumok, és semmi azokhoz hasonló „szisztematizációs terv” sem. A két város labdarúgócsapata az 1941-es bajnoki évtől újra bekerült a Magyar Nemzeti Bajnokságba, sőt, a Nagyvárad csapata (NAC) tizenhárom pont előnnyel meg is nyerte az 1943/44-es bajnokságot, melyen a Kolozsvár (KAC) csak gólkülönbséggel szorult a harmadik helyre az FTC mögött. S ennek, mármint a NAC bajnoki győzelmének, akkoriban még a fradisták is örültek.

Hosszú életem legszebb élményei közé sorolom, hogy nézője lehettem 1954. május 23-án az angolok elleni 7:1-es győzelemnek a Népstadionban. Negyedik éves egyetemista voltam ekkor, s a havi ösztöndíjam 280 forint volt. A Verseny utcai előretolt bejáró előtt állva szorongattam a kezemben a „kakasülőre” szóló 15 forintos jegyemet, amikor egy jól öltözött úr 600 forintot ígért a belépőért. – Nem adom el – válaszoltam határozott hangon –, én ezt a meccset látni akarom! Most, nyolcvanhat éves koromban is úgy érzem, hogy ez volt hosszú életem egyik legjobb döntése.